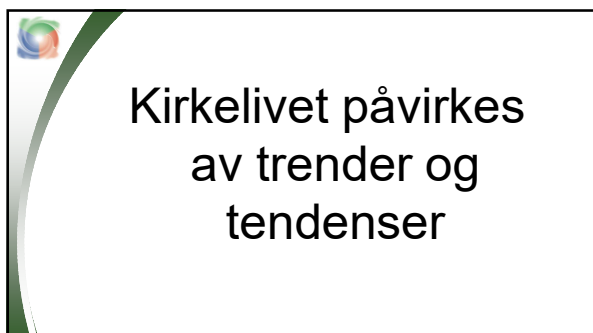

1

2

4

Sekularisering

- En prosess der religionen får mindre betydning

Et forsøk på å gjøre begrepet mer presist:

- Sekularisering på samfunnsnivå/makronivå
- Sekularisering på organisasjonsnivå/mellomnivå/intern sekularing
- Sekularisering på individnivå/mikronivå

5

Eksempler

- Samfunnsnivå: båndene mellom kirke og stat blir løsere; presten sitter ikke lenger i skolestyret; kunst og litteratur blir mindre preget av religiøse perspektiver
- Mellomnivå («intern sekularisering»): religiøse organisasjoner blir mer «dennesidige», mindre forskjellige fra «denne verden»
- Individnivå: religionen betyr mindre for stadig flere (færre går på gudstjenester; færre ber aftenbønn med barna)

6

Makro-sekularisering de siste 50 år

- Generelt: løsere bånd mellom kirke og stat, mer selvstyre i Den norske kirke

7

Intern sekularisering 1

- Når kirkene og religionen blir mer lik «denne verden»
- Religiøse organisasjoner utøver mindre makt over sine medlemmer, og på mindre livsområder (Økt plass til naturvitenskap; et sekulært historiesyn, Gud styrer mindre..)
- Religiøse organisasjoner argumenterer mer allment og mindre spesifikt med religiøse (f eks bibelske) argumenter

8

Intern sekularisering 2

- Folk flest liker kirkene bedre når de gjør noe nestekjærlig enn når de fremstår dogmatiske
- Særlig folkekirken kan ikke stille for strenge krav til medlemmene, men også etablerte frikirker får folkekirkepreg blant «vekkelsens barnebarn»
- Helvete og fortapelse forkynnes svært lite, religionen markedsføres med at den gjør dette livet rikere

9

Sakralisering

- Sakralisering kan stå for at religionen får økt betydning - altså det motsatte av sekularisering
- Vi kan da snakke om sakralisering på de samme tre nivåene
- Men ofte brukes sakralisering om at religion dukker opp på nye steder, utenfor etablerte religiøse organisasjoner og tradisjoner (nye skikker, alternativ religiøsitet osv.)

10

Religiøs individualisering

- Religiøs individualisering er en utvikling der religion i mindre grad overtas fra ytre autoriteter (som religiøse ledere og foreldre) og i større grad oppleves som den enkeltes valg. Dette gjelder både å velge å være religiøs og utformingen av den enkeltes livssynsprofil
- En må skille et aktørperspektiv og et forskerperspektiv: Den enkelte kan oppleve å velge selv, men forskeren kan peke på sosiale påvirkninger (for eksempel kommersielle tilbud og medier)

11

Religiøs privatisering

- Kan brukes både om en norm og om en faktisk utvikling, der religionen blir en privatsak og lite betydningsfull i offentligheten
- En trend der religionens betydning avgrenses til familie, samliv og fritid

12

Estetisering av religion

- Estetikk = det som appellerer til sansene, så estetikk trenger ikke være noe fint eller vakkert
- Estetisering av religion er en prosess der sanseinntrykk øker sin betydning sammenliknet med andre dimensjoner i religionen, som læremessige, moralske og praktisk-funksjonelle
- Fortellinger, bilder og andre symboler vil ofte være mangetydige og derfor bidra til religiøs individualisering

13

Medialisering av religionen

- En teori om at mediestoffet «sprøytes direkte inn» er foreldet. Folk siler og fortolker.
- Mange henter informasjon om religion fra massemedier og sosiale medier.
- Utviklingen går fra religiøse programmer til journalistisk behandling av religion på medias premisser: fortellinger om enkeltpersoner, drama og underholdning, ofte løsrevne brokker

14

Kirkelivet midt i trendene

15

Sekularisering på individnivå

- Trendbrudd 2022: mot mer materialistiske og konservative holdninger
- 2022: 51 prosent tror ikke på Gud
- 2020: tro på Gud har falt fra 53 prosent i 1985 til 30 prosent i 2020. 2020: 48 prosent tror ikke på Gud, og 21 prosent sier de er usikre. Aldersgruppen 25-39 år har færrest troende
- I 1985: 20 prosent identifiserte seg som personlig kristne, 2022 var det 21 prosent.
- Andelen som tror på Gud, men ikke er personlig kristne, sank fra 33 prosent i 1985 til 6 prosent i 2022.

16

Medlemstall i Den norske kirke

- Den norske kirkes medlemmer utgjør en stadig synkende andel av befolkningen. 2008: 81 % av befolkningen, i dag er det rundt 62 %
- En vanlig forklaring er at dette skyldes en økning av innvandrere som tilhører andre religioner. Det er en del av forklaringen.
- Medlemstallet var 3,87 millioner i 2008 mot 3,50 millioner i 2023, - 370 000, - nesten 10 %
- Medlemsnedgang skyldes også at færre blir døpt og melder seg inn enn de som dør, men også at en del melder seg ut.

17

Kristen-Norge 1

- 380 000 (ca. 7 % av befolkningen) var medlemmer i et registrert kristent trossamfunn utenfor Den norske kirke i 2023, i 2008 var tallet 227 000 (5 %)
- Nesten hele økningen skyldes en tredobling av medlemstallet i Den katolske kirke. I 2023 var det ca. 166 000 registrerte katolikker i Norge (2008: 54 000)
- Rundt 200 migrantmenigheter i Norge
- Det «aktive» kirkefolket er blitt mer mangfoldig

18

Kristen-Norge 2

- I Den norske kirkes medlemsundersøkelse i 2023 regnes 18 % av medlemmene som «aktive». De utgjør ca. 630 000.
- Vi kan ikke gå ut fra at alle de om lag 380 000 medlemmene i andre kirkesamfunn er aktive, men det er likevel interessant å se antall aktive i Den norske kirke opp mot medlemstallet i de andre kirkesamfunnene, særlig fordi dette tallet øker, mens medlemstallet i Dnk synker.
- Likevel blir det stadig færre kristne i Norge, både i absolutte tall og i andel av befolkningen

19

Region og religion

20

Stabile regionale forskjeller- hvorfor?

- Religiøs sosialisering betyr mye (mange forbilder)
- Tilbudsforklaringen: Når først et sterkt og allsidig tilbud er etablert, skaper det sin egen etterspørsel. Et mangeartet tilbud gjør at flere finner noe som passer for dem.
- Likevel, på sikt kan det tenkes standardisering pga massemedier (de blir dels mer standardiserte, dels mer varierte), flytting, utdanning (men privatskoler) og reising

21

Forskjeller mellom by og land

- Oslo-regionen skiller seg ut som mest sekularisert (men religion viktig for mange innvandrere, mangfold)
- Generelt svært liten forskjell i religiøsitet mellom by og land
- Kan være store individuelle forskjeller: Bygder, bydeler, menigheter
- Standardiserende faktorer: Flytting, massemedia, mer desentralisert utdanning, kommuneinndeling på tvers av tettbygd og spredtbygd

22

Endring internt i regionene

- At forskjellene mellom regionene holder seg, betyr ikke at religionen er uforanderlig internt i hver region
- Eksemplet Sørlandet:
- Streng pietisme svekket, flere livsstiler akseptert, mer toleranse
- Stabil Kristus-tro, men helvete er nesten borte
- Betydelige endringer i rammene for akseptert livsstil – fra isolasjonsstrategi til kritisk holdning (kino som eksempel)
- Likevel fremdeles mer restriktivt kristenfolk enn ellers i landet, f eks med hensyn til likestilling. Men haler inn på resten av landet

23

Forskjeller mellom by og land

- Oslo-regionen skiller seg ut som mest sekularisert (men religion viktig for mange innvandrere, mangfold)
- Generelt svært liten forskjell i religiøsitet mellom by og land
- Standardiserende faktorer: Flytting, massemedia, mer desentralisert utdanning, kommuneinndeling på tvers av tettbygd og spredtbygd

24
